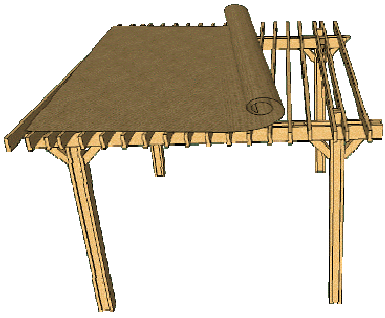
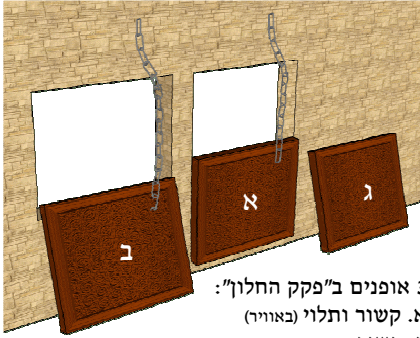


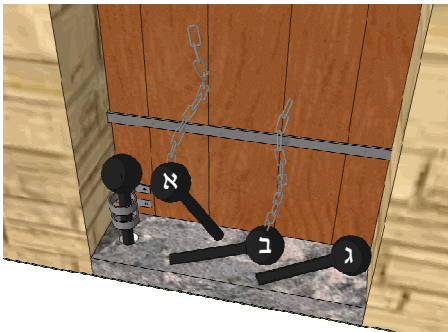
קבה ע"ב-קכו ע"ב. הוספת מבנה ארעי על מבנה קבע



פריסת סוף המחצלת (בניית ארעי) על גבי העמודים (בניין קבע).



3 אופנים ב"פקק החלון":
א. קשור ותלוי (באוויר)
ב. קשור.
ג. מונח.



3 אופנים ב"נגר" (מפתח לנעילת הבית):
א. קשור ותלוי (ראשו תלוי באוויר)
ב. קשור (מונח על הרצפה).
ג. מונח (בקרן זווית).

מלאכת בונה אסורה בשבת, וכן בניית אוהל ארעי ביו"ט, וכ"ש בשבת. רבה בר חנה בשם רבי יוחנן מבאר שנחלקו חכמים ורבי אליעזר בהוספת מבנה ארעי על מבנה קיים. רש"י מביא דוגמא לבנייה בשבת – פריסת מחצלת (שהיא עראית) על ארבעה מחיצות או עמודים (דווקא בעשיית הגג, אך פריסת מחצלת בצורה עראית לדופן לשם צניעות – אינו נחשב כבניין אוהל). אך נחלקו התנאים במקרה שהמחצלת פרוסה מבעוד יום על גבי חלק מהמחיצות, ורוצה בשבת לפשוט אותה לאורך כל הגג. לחכמים מותר להוסיף, ולדעת רבי אליעזר אסור להוסיף. מכאן נובעת המחלוקת במשנתנו בפיקוק החלון בשבת, הבית הינו בניין קבע, וסגירת החלון עם הפקק דומה להוספת מבנה ארעי על מבנה קבע. האפשרות היחידה שמתיר במשנתנו רבי אליעזר לפקוק את החלון, במידה והפקק נחשב חלק מהבניין באופן שהוא קשור ותלוי באוויר. הגמרא מבררת באיזה אופן התירו חכמים: בתנאי שהפקק קשור, או בכל אופן אפילו מונח. לשם הדיון יובאו הוכחות מנגר או קנה (סוגי מנעולים בדלת) שגם הם בניית ארעי על מבנה קבע.

פקק החלון רבי אליעזר אומר: בזמן שהוא קשור ותלוי- פוקקין בו, ואם לאו - אין פוקקין בו. וחכמים אומרים: בין כך ובין כך פוקקין בו.

משנתנו

לשון חכמים "בין כך ובין כך" כוונתם בין תלוי ובין לא תלוי (אבל חייב להיות קשור, ומונח אסור), או שכוונתם בין קשור ובין לא קשור (ואפילו במונח מותר לפקוק)

רבי אבא בשם רב כהנא: בין קשור ובין לא קשור (וגם מונח מותר. האפשרות השנייה), אבל חובה שיהיה מתוקן מלפני שבת (שיחשוב שישתמש לפקוק בו בשבת).

רבה בר בר חנה בשם רבי יוחנן: כמחלוקת כאן (בפקק חלון), כך מחלוקת בגרר הנגרר.

רבי יוחנן

משנה עירובין קב ע"א
נגר הנגרר (על הרצפה) נועלין בו במקדש (שאינו בו גזירות שבות) אבל לא במדינה, והמונח כאן וכאן אסור. ר' יהודה אומר: (מותר) המונח במקדש והנגרר במדינה.

משנה

ברייתא עירובין קב ע"א
[הסבר המשנה]: איזהו "נגר הנגרר שנועלין בו במקדש אבל לא במדינה"? כל שקשור ותלוי וראשו מגיע לארץ (אפשרות ב אסור במדינה). ר' יהודה אומר: זה (אפשרות ב) אף במדינה מותר, אלא איזהו שבמדינה אסור כל שאינו לא קשור ולא תלוי ושומטו ומניחו בקרן זווית (לרבי יהודה אפשרות ג, נגר המונח בקרקע והרימו ותוקעו בחור - דינו כבונה, אף במקדש. אך אפשרות ב מותרת גם במדינה).

ברייתא

עולא
רבי יהושע בר אבא בשם עולא: מיהו ת"ק הסובר "נגר הנגרר" אסור? רבי אליעזר.

עולא

ברייתא
קנה שהתקינו בעה"ב להיות פותח ונועל בו, בזמן שקשור ותלוי בפתח - פותח ונועל בו. אין קשור ותלוי אין פותח ונועל בו. רשב"ג אומר: מתוקן, אע"פ שאינו קשור.

ברייתא

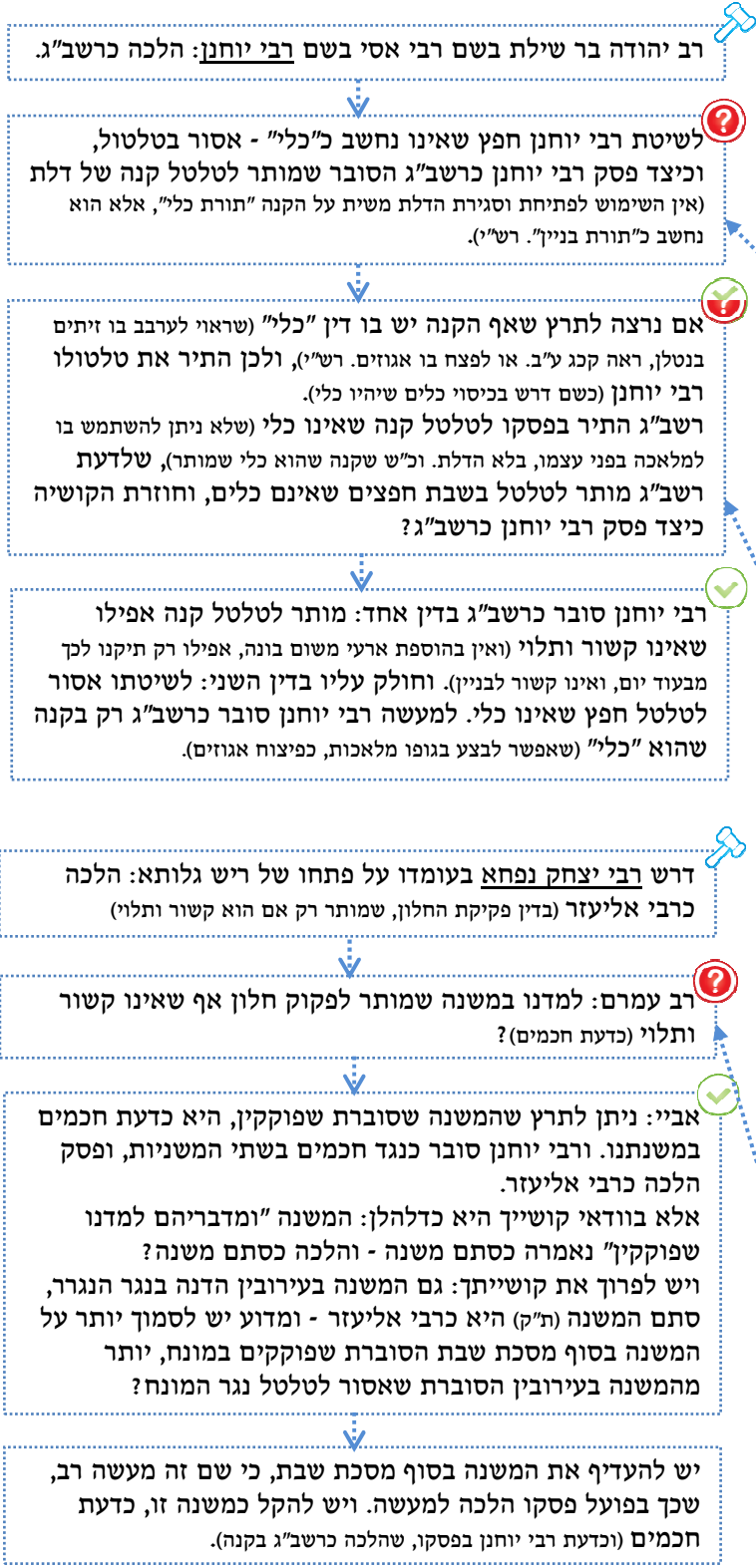
רבי אבא: לשיטתי חכמים שהתירו לפקוק אף במונח, כשיטת רשב"ג בקנה.

רב יהודה בר שילת בשם רבי אסי בשם רבי יוחנן: הלכה כרשב"ג.

המחלוקת נובעת האם חכמים במשנתנו סוברים כדעת רשב"ג בברייתא שבקנה (רב כהנא) או כדעת רבי יהודה במשנה שבנגר (רבי ירמיה)

נושא	שיטה	קשור ותלוי	קשור	מונח
פקק חלון	רבי אליעזר	מותר	אסור	אסור
	חכמים	מותר	מותר	רב כהנא: מותר רבי ירמיה: אסור
נגר	ת"ק (רבי אליעזר)	מותר	מקדש: מותר מדינה: אסור	אסור
	רבי יהודה	מותר	מותר	מקדש: מותר מדינה: אסור
קנה	ת"ק	מותר	אסור	אסור
	רשב"ג	מותר	מותר	מותר שהתקינו

הגמרא מבררת שני פסקים: פסקו של רבי יוחנן שקבע שהלכה כמו רשב"ג בקנה (שמותר להשתמש בו אפילו מונח), ופסקו של רבי יצחק נפחא שהלכה במשנתנו כרבי אליעזר (שמותר לפקוק את החלון רק אם הוא תלוי וקשור).



משנה קב"ב ע"ב

כל כסויי הכלים שיש להם בית אחיזה (ידית) ניטלין בשבת (מותרים בטלטול).

רבי יוחנן שם

רב אסי בשם רבי יוחנן: והוא (במשנה שהיתרו לטלטל) שיש תורת כלי עליהן (ולא מספיק שיש למכסה ידית, אלא גם ראוי להשתמש בו ככלי בפני עצמו)

לדעת רבי יוחנן רק כלי שיש עליו "תורת כלי" מותר בטלטול.

ברייתא קב"א ע"א

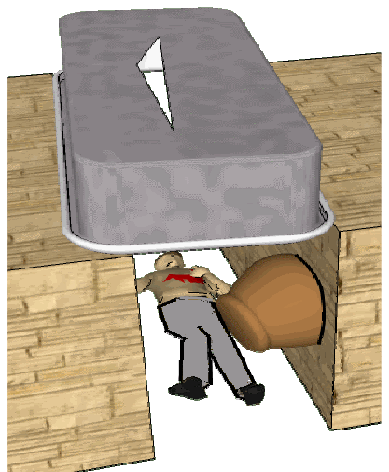
חריות (ענפים) של דקל שגדרן לשם עצים (קצץ לצורך הסקת אש, והעצים מוקצה. וביום שישי) ונמלך עליהן לשיבה צריך לקשר (את העצים יחדיו, ולהוכיח במעשה את מחשבתו). **רשב"ג אומר:** אין צריך לקשר (ומספיק מחשבתו לכך ביום שישי).

לדעת רשב"ג די במחשבה כדי להפוך חפץ ל"כלי".

משנה קנ"ז ע"א

ומעשה בימי אביו של רבי צדוק ובימי אבא שאול בן בטנית (שאדם עמד למות על שביל שבין שני בתים שמכוסה בגיגית. כדי למנוע את הטומאה מלהתפשט לתוך הבית מיד) שפוקקו את המאור בטפיח (סתמו את החלון בטפיח, כלי חרס. ודווקא מגבו שלא מקבל טומאה), וקשרו את המקידה בגמי (קשרו כלי חרס קטן שברוחב טפח עם גומי למקל) לידע אם יש בגיגית פותח טפח, אם לאו (בגיגית שמעל המת היה חור ורצו לבדוק האם החור הוא גדול מטפח ודרכו תצא הטומאה, ולא תיכנס לבית. וממילא ניתן להוציא את הטפיח מהחלון. לכן השתמשו בכלי חרס שאף רוחבו טפח לראות האם יכנס לתוך החור). ומדבריהם למדנו שפוקקין (באופן ארעי חלון) ומודדין (בדברי מצווה) וקושרין (קשר לא בר קיימא) בשבת.

מותר לפקוק בצורה ארעית חלון בשבת, אף בכלי שאינו קשור ותלוי בבניין.



מעל הגוסס ישנה גיגית עם סדק ש"מאילה" על השביל, ורצו לבדוק האם יש בסדק טפח על טפח שהטומאה תפרח דרכו, ולא הגיגית מאילה על השביל והטומאה תיכנס דרך החלון לבית. בינתיים, סתמו את החלון עם כלי חרס מגבו. כדי שהטומאה לא תיכנס לבית.